

Wyrok z dnia 10 maja 2006 r.

III KRS 3/06

1. Skierowanie sędziego na badanie przez lekarza orzecznika ZUS na podstawie art. 70 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) jest czynnością dokonywaną w ramach stosunku służbowego, do której uprawniony jest prezes właściwego sądu.

2. Przez badanie, o którym mowa w art. 71 § 2 w związku z art. 70 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych, należy rozumieć wszystkie rodzaje badań niezbędnych do oceny niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego i wydania orzeczenia, w tym także konsultacje, które lekarz orzecznik ZUS uznał za konieczne.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Józef Iwulski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 maja 2006 r. sprawy z odwołania Marii W. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2006 r. [...] w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku,

o d d a l i ł odwołanie.

U z a s a d n i e n i e

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą [...] z dnia 12 stycznia 2006 r. na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.) i art. 73 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) przeniosła w stan spoczynku Marię W. sędziog Sądu Rejonowego w Ł. W uzasadnieniu uchwały Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że sędzia w latach 2002-2004 korzystała z długotrwałych zwolnień lekarskich (odpowiednio - 56, 125 i 194 dni). W tej sytuacji kolegium Sądu Okręgowego Ł. zobowiązało prezesa tego Sądu do wystąpienia z wnio-

skiem do lekarza orzecznika ZUS o zbadanie, czy sędzia nie jest trwale niezdolna do pracy. Do przeprowadzenia badania potrzebne było wypełnienie przez badanego druku N-9. Wobec niewypełnienia druku, mimo ponawianych wezwań, Kolegium - uchwałą z dnia 10 listopada 2004 r. - wystąpiło do Krajowej Rady Sądownictwa o przeniesienie sędzi w stan spoczynku. W związku z tym wnioskiem przeprowadzono z sędzią w dniu 21 lutego 2005 r. rozmowę, w czasie której wyjaśniła ona przyczyny swego postępowania. Jej zdaniem, wszczęta przez kolegium procedura jest niezgodna z prawem. Kolegium powinno skierować ją na badania do lekarza orzecznika, który powinien ją wezwać. W związku z oświadczeniem sędzi, że podda się badaniu, prezes Sądu Okręgowego w Ł. zawarł stosowną umowę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Lekarz-orzecznik ZUS uznał za konieczne uzupełnienie dokumentacji i skierował sędzię na badanie przez konsultanta psychologa. Próby doręczenia tego skierowania przez pracownika Sądu w miejscu zamieszkania sędzi oraz przez pocztę, okazały się bezskuteczne. Sędzia odmówiła przyjęcia korespondencji w miejscu pracy. Dopiero w dniu 2 czerwca 2005 r. sędzia odebrała pismo, a na zapytanie prezesa Sądu Okręgowego wyjaśniła, że nie stawiała się na badanie, gdyż wezwanie było niezgodne z prawem. Krajowa Rada Sądownictwa uznała, że stosownie do art. 71 § 2 Prawa o u.s.p., sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, jeżeli bez uzasadnionej przyczyny nie poddał się badaniu, o którym mowa w art. 70 § 2 tego Prawa. Wielomiesięczna absencja chorobowa sędzi uzasadniała skierowanie jej na badanie przez lekarza orzecznika ZUS. Konsultacja psychologiczna, którą lekarz ten uznał za nieodzowną, stanowiła jeden z istotnych elementów tego badania. Stąd też niestawiennictwo na to badanie wypełnia dyspozycję art. 71 § 2 Prawa o u.s.p.

Odwołanie od tej uchwały wniosła sędzia Maria W., która zarzuciła naruszenie: 1) § 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa oraz postępowania przed Radą (Dz.U. Nr 152, poz. 1725), polegające na tym, że na oryginale uchwały brak pieczęci Rady z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej, co powoduje, że nie ma on cech dokumentu urzędowego i nie wywołuje skutków prawnych; 2) § 25 ust. 2 wskazanego rozporządzenia, polegające na niewykazaniu dokumentem urzędowym przewinienia służbowego, tj. niepoddania się badaniu lekarskiemu w trybie art. 70 § 2 Prawa o u.s.p., „w sytuacji gdy postępowanie dyscyplinarne w tym przedmiocie w stosunku do i uczestniczki nie było wszczęte”; 3) § 3 ust.

1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. Nr 273, poz. 2711), przez pominięcie, że „wyłącznym podmiotem” uprawnionym do skierowania na badanie w przedmiocie niezdolności do pracy jest oddział ZUS, a nie prezes sądu; 4) art. 328 § 2 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., przez pominięcie w uzasadnieniu uchwały wskazania faktów, które Rada uznała za udowodnione oraz dowodów, na których oparto rozstrzygnięcie; 5) art. 71 § 2 Prawa o u.s.p., polegające na stwierdzeniu, że uczestniczka nie poddała się badaniom lekarskim na wniosek kolegium Sądu Okręgowego w Ł., w sytuacji, gdy nie była wezwana przez oddział ZUS na dodatkowe badania przez konsultanta psychologa, a stawiała się na badanie w dniu 28 kwietnia 2005 r., na które została wezwana przez oddział ZUS i badaniu się temu poddała.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie jest zasadny zarzut naruszenia § 7 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 grudnia 2001 r., z którym uczestniczka wiąże skutek w postaci niewywołania skutków prawnych przez uchwałę o przeniesieniu jej w stan spoczynku. Z wywodów odwołania można wyprowadzić wniosek, że uczestniczka uważa, iż uchwała Rady o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku, której oryginał nie został opatrzony pieczęcią urzędową jest nieważna (nie istnieje), gdyż nie jest dokumentem urzędowym wywołującym skutki prawne. Tymczasem przepis ten stanowi tylko tyle, że Rada używa pieczęci z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej. Nie określa on więc, na czym polega „używanie” przez Radę pieczęci, a przede wszystkim nie wskazuje, jakie są skutki jej „nieużycia”. Zgodnie z art. 12 ustawy o KRS, Rada obraduje na posiedzeniach plenarnych, do ważności jej uchwał potrzebna jest obecność co najmniej połowy jej składu, a podjęcie uchwały następuje bezwzględną większością głosów, w głosowaniu jawnym lub tajnym na żądanie członka Rady. Uchwała Rady w przedmiocie przeniesienia uczestniczki w stan spoczynku została podjęta zgodnie z tymi warunkami, jest więc ważna i skuteczna. Uchwała (jej odpis) została też uczestniczce skutecznie doręczona (od czego zależy też możliwość jej zaskarżenia i bieg terminu do złożenia odwołania - art. 13 ust. 3 ustawy o KRS). W dniu 27 lutego 2006 r. uczestniczka odmówiła bowiem przyjęcia odpisu uchwały (na dowodzie doręczenia, [...], było wyraźnie zaznaczone, że przesyłka zawiera odpis uchwały), gdyż w jej ocenie „nadawcą nie jest Prezes SR” (na dowodzie doręczenia umieszczona była pie-

czątką Sądu Rejonowego Samodzielnej Sekcji Kadr). Zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 grudnia 2001 r., pisma w sprawach rozpatrywanych przez Radę doręcza się uczestnikom postępowania za zwrotnym poświadczeniem odbioru, przy czym pisma adresowane do sędziów doręcza się za pośrednictwem prezesów właściwych sądów. Prezes sądu jest zwierzchnikiem służbowym sędziów danego sądu (art. 22 § 1 pkt 4 Prawa o u.s.p.) i przy dokonywaniu czynności w stosunku do sędziów może posługiwać się podległymi mu służbami. Odpis uchwały Rady był prawidłowo doręczony uczestniczce, a odmowa przyjęcia przez nią korespondencji była bezpodstawna.

Nietrafny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., przez pominięcie w uzasadnieniu uchwały wskazania faktów, które Rada uznała za udowodnione oraz dowodów, na których oparto rozstrzygnięcie. Przed wszystkim do postępowania przed Radą stosuje się przepisy ustawy o KRS i rozporządzenia wykonawczego, a nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Kodeks ten ma tylko odpowiednie zastosowanie w zakresie przepisów o skardze kasacyjnej do postępowania przed Sądem Najwyższym z odwołania od uchwał Rady (art. 13 ust. 6 ustawy o KRS). Według art. 13 ust. 1 ustawy o KRS, w sprawach indywidualnych, w których przysługuje odwołanie, uchwały Rady wymagają uzasadnienia i doręczenia zainteresowanemu. Żaden przepis ustawy ani rozporządzenia wykonawczego nie precyzuje wymagań, jakie powinno spełniać uzasadnienie uchwały Rady. Przyjmując w tym zakresie konieczność spełnienia ustalonych standardów proceduralnych można uznać, że uzasadnienie zaskarżalnej uchwały Rady powinno wskazywać jej podstawę faktyczną i prawną. Taki warunek uzasadnienie zaskarżonej uchwały spełnia.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia § 25 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 grudnia 2001 r., polegającego na niewykazaniu dokumentem urzędowym przewinienia służbowego, tj. niepoddania się badaniu lekarskiemu w trybie art. 70 § 2 Prawa o u.s.p., „w sytuacji gdy postępowanie dyscyplinarne w tym przedmiocie w stosunku do i uczestniczki nie było wszczęte”. Rozpoznawana sprawa nie dotyczy przewinienia służbowego i wszelkie odwołania się do postępowania dyscyplinarnego są bezprzedmiotowe. Rada nie musiała więc wykazywać uczestniczce (dokumentem urzędowym) przewinienia służbowego. Rada ustaliła, że uczestniczka nie zgłosiła się na dodatkowe badanie przez psychologa, a to jest niesporne (niekwestionowane przez uczestniczkę). Ocena tego faktu jest przesłanką podjęcia zaskarżonej uchwały.

Sędzia podnosi zarzut naruszenia § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. Nr 273, poz. 2711), przez pominięcie, że „wyłącznym podmiotem” uprawnionym do skierowania na badanie w przedmiocie niezdolności do pracy jest oddział ZUS, a nie prezes sądu. Dla oceny tego zarzutu rozważenia wymaga charakter procedury przeniesienia w stan spoczynku na podstawie art. 70 Prawa o u.s.p. Zgodnie z tym przepisem, sędziego przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek właściwego kolegium sądu, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego (§ 1); z żądaniem przeniesienia w stan spoczynku oraz zbadania niezdolności do pełnienia obowiązków przez sędziego i wydania orzeczenia może wystąpić zainteresowany sędzia lub właściwe kolegium sądu; w przypadku sędziego pełniącego funkcję prezesa sądu okręgowego i apelacyjnego z wnioskiem może wystąpić także Minister Sprawiedliwości (§ 2). Jest to więc szczególne postępowanie zmierzające do ustalenia przesłanek przeniesienia sędziego w stan spoczynku, uregulowane ustawą ustrojową, a nie postępowanie w sprawie z ubezpieczenia społecznego zmierzające do ustalenia prawa do świadczeń emerytalnych, czy rentowych. Zbadanie niezdolności do pełnienia obowiązków przez sędziego i wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS nie następuje w ramach postępowania (administracyjnego) w sprawie o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, lecz są to czynności dokonywane w ramach stosunku służbowego sędziego. Wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS ma charakter zadania powierzonego Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na podstawie innych ustaw w rozumieniu art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III KRS 9/04, OSNP 2005 nr 12, poz. 182). W praktyce wykonanie tego zadania następuje w ramach cywilnoprawnej umowy zlecenia zawartej pomiędzy prezesem sądu okręgowego a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (tak też było w rozpoznawanej sprawie). Oznacza to, że do kierowania sędzią na badania i wydania orzeczenia o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego w ogóle nie stosuje się przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy, gdyż dotyczy ono postępowania w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Przepis § 3 ust. 1 tego rozporządzenia nie mógł więc zostać naruszony. Skierowanie sę-

dziego na badanie przez lekarza orzecznika ZUS jest czynnością dokonywaną w ramach stosunku służbowego sędziego, a na wniosek odpowiednich organów, uprawnionym do jej dokonania jest przełożony służbowy sędziemu, czyli prezes danego sądu (art. 22 § 1 pkt 1 Prawa o u.s.p.), a w stosunku do sędziów sądów rejonowych na obszarze właściwości sądu okręgowego, także prezes sądu okręgowego (art. 22 § 3 Prawa o u.s.p.). Jeżeli w toku tego postępowania pewnych czynności w stosunku do sędziego dokonuje lekarz orzecznik ZUS, to jest to skuteczne tylko dlatego, że działa on z upoważnienia odpowiedniego prezesa sądu (najczęściej wynikającego z umowy zawartej z ZUS-em). Oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie skierowanie uczestniczki na dodatkowe badania psychologiczne przez prezesa sądu okręgowego było dokonane przez właściwy organ. Nieusprawiedliwiona więc była odmowa poddania się przez uczestniczkę temu badaniu, tylko ze względu na jej błędny pogląd jakoby prezes sądu nie był uprawniony do tego skierowania.

Według art. 71 § 2 Prawa o u.s.p., sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, jeżeli bez uzasadnionej przyczyny nie poddał się badaniu, o którym mowa w art. 70 § 2 tego Prawa, jeżeli z żądaniem badania wystąpiło kolegium sądu albo Minister Sprawiedliwości. Przez „badanie, o którym mowa w art. 70 § 2 Prawa o u.s.p.” należy rozumieć wszystkie rodzaje badań, niezbędnych do oceny niezdolności do pełnienia obowiązków przez sędziego i wydania orzeczenia w tym przedmiocie, w tym także konsultacje z różnych dziedzin, które lekarz orzecznik ZUS uzna za konieczne. Uczestniczka bez uzasadnionej przyczyny nie poddała się dodatkowemu badaniu przez psychologa, które lekarz orzecznik ZUS uznał za konieczne dla wydania orzeczenia co do jej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego. W ten sposób uczestniczka uniemożliwiła wydanie orzeczenia w tym przedmiocie. Trafnie więc Krajowa Rada Sądownictwa oceniła, że zostały spełnione przesłanki art. 71 § 2 Prawa o u.s.p., a zarzut naruszenia tego przepisu jest bezzasadny.

Wobec tego odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 13 ust. 6 ustawy o KRS.

=====